Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Første Afdeling)

4. december 2025*

»Præjudiciel forelæggelse – harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet – direktiv 2001/29/EF – artikel 2-4 – retten til reproduktion – begrebet »værk« – ophavsretlig beskyttelse af brugskunstværker – prøvelse af en brugskunstgenstands originalitet – begrebet »frie og kreative valg« – kriterier for vurderingen af disse valg – vurdering af krænkelsen af enerettigheder«

I de forenede sager C-580/23 og C-795/23,

angående to anmodninger om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Svea hovrätt, Patent- och marknadsöverdomstolen (appeldomstolen for Svealand med sæde i Stockholm, appeldomstol i patent- og handelsretlige sager, Sverige) (C-580/23) og af Bundesgerichtshof (forbundsdomstol, Tyskland) (C-795/23) ved afgørelser af henholdsvis 20. september 2023 og 21. december 2023, indgået til Domstolen henholdsvis den 21. september 2023 og den 21. december 2023, i sagerne

Mio AB,

Mio e-handel AB,

Mio Försäljning AB

mod

Galleri Mikael & Thomas Asplund Aktiebolag (C-580/23),

og

USM U. Schärer Söhne AG

mod

konektra GmbH,

LN (C-795/23),

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling),

* Processprog: tysk og svensk.

sammensat af afdelingsformanden, F. Biltgen, Domstolens vicepræsident, T. von Danwitz, som fungerende dommer i Første Afdeling, og dommerne I. Ziemele (refererende dommer), A. Kumin og S. Gervasoni,

generaladvokat: M. Szpunar,

justitssekretær: fuldmægtig C. Strömholm,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 30. januar 2025,

efter at der er afgivet indlæg af:

– Mio AB, Mio e-handel AB og Mio Försäljning AB ved advokater Å. Hellstadius, M. Johansson og R. Wessman,

– konektra GmbH og LN ved Rechtsanwälte R. Hirsch og N. Tretter,

– Galleri Mikael & Thomas Asplund Aktiebolag ved advokater M. Bruder og H. Wistam,

– USM U. Schärer Söhne AG ved Rechtsanwälte E. Keller og V. Zipperich,

– den franske regering ved R. Bénard og E. Timmermans, som befuldmægtigede,

– den nederlandske regering ved M.K. Bulterman og J.M. Hoogveld, som befuldmægtigede,

– Europa-Kommissionen ved C. Faroghi, J. Samnadda og G. von Rintelen, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 8. maj 2025,

afsagt følgende

Dom

1 De to anmodninger om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 2-4 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/29/EF af 22. maj 2001 om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet (EFT 2001, L 167, s. 10).

2 Anmodningerne er blevet indgivet i forbindelse med to tvister mellem for det første de svenske selskaber Mio AB, Mio e-handel AB og Mio Försäljning AB (herefter »Mio«) på den ene side og det svenske selskab Galleri Mikael & Thomas Asplund Aktiebolag (herefter »Asplund«) på den anden side (C-580/23) og mellem for det andet det schweiziske selskab USM U. Schärer Söhne AG (herefter »USM«) på den ene side og det tyske selskab konektra GmbH og dettes direktør, LN (herefter »Konektra«), på den anden side (C-795/23) vedrørende hævdede ophavsretskrænkelser.

Retsforskrifter

EU-retten

Direktiv 2001/29

3 4., 9., 10. og 60. betragtning til direktiv 2001/29 har følgende ordlyd:

»(4) En harmoniseret retlig ramme for ophavsret og beslægtede rettigheder vil i kraft af den øgede retssikkerhed samtidig med overholdelsen af et højt beskyttelsesniveau for de intellektuelle ejendomsrettigheder medføre betydelige investeringer i kreativ og innovativ virksomhed, herunder i netinfrastruktur, og føre til vækst og øget konkurrenceevne for den europæiske industri både hvad angår udbud af indhold og informationsteknologi og generelt i en række industrisektorer og kulturelle sektorer. Dette vil kunne sikre arbejdspladser og fremme jobskabelsen.

[...]

(9) Udgangspunktet for en harmonisering af ophavsret og beslægtede rettigheder bør være et højt beskyttelsesniveau, da sådanne rettigheder er af afgørende betydning for den intellektuelle skabelsesproces. En sådan beskyttelse bidrager til at bevare og udvikle kreativiteten til gavn for ophavsmænd, kunstnere, producenter, forbrugere, kulturen, industrien og almenheden generelt. Intellektuel ejendomsret er derfor blevet anerkendt som en integrerende del af ejendomsretten.

(10) Hvis ophavsmænd og kunstnere skal kunne fortsætte deres kreative og kunstneriske arbejde, er det nødvendigt, at de modtager et passende vederlag for anvendelsen af deres værker, og det samme gælder producenterne, der skal kunne finansiere dette arbejde. De investeringer, der er nødvendige for at fremstille varer som f.eks. fonogrammer, film eller multimedieprodukter og tjenesteydelser som f.eks. bestillingstjenester, er meget betydelige. En passende retlig beskyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder er nødvendig for at sikre et sådant vederlag og muliggøre et tilfredsstillende afkast af investeringerne.

[...]

(60) Beskyttelsen i henhold til dette direktiv berører ikke nationale eller fællesskabsretlige lovbestemmelser på andre områder, f.eks. i forbindelse med industriel ejendomsret, databeskyttelse, adgangsstyrede og adgangsstyrende tjenester, adgang til offentlige dokumenter og reglen om rækkefølgen af medier, som kan påvirke beskyttelsen af ophavsret og beslægtede rettigheder.«

4 Dette direktivs artikel 2 med overskriften »Retten til reproduktion« bestemmer følgende:

»Medlemsstaterne indfører en eneret til at tillade eller forbyde direkte eller indirekte, midlertidig eller permanent reproduktion på en hvilken som helst måde og i en hvilken som helst form, helt eller delvis:

a) for ophavsmænd for så vidt angår deres værker

b) for udøvende kunstnere for så vidt angår optagelser af deres fremførelser

c) for fremstillere af fonogrammer for så vidt angår deres fonogrammer

d) for producenter af den første filmoptagelse for så vidt angår den originale film eller eksemplarer heraf, og

e) for radio- og fjernsynsforetagender for så vidt angår optagelser af deres udsendelser, hvad enten der er tale om trådbunden eller trådløs transmission, herunder via kabel eller satellit.«

5 Direktivets artikel 3 med overskriften »Retten til overføring af værker til almenheden og retten til tilrådighedsstillelse for almenheden af andre frembringelser« fastsætter følgende:

»1. Medlemsstaterne tillægger ophavsmænd eneret til at tillade eller forbyde trådbunden eller trådløs overføring til almenheden af deres værker, herunder tilrådighedsstillelse af deres værker på en sådan måde, at almenheden får adgang til dem på et individuelt valgt sted og tidspunkt.

2. Medlemsstaterne indfører en eneret til at tillade og forbyde trådbunden eller trådløs tilrådighedsstillelse for almenheden på en sådan måde, at almenheden får adgang til de pågældende værker på et individuelt valgt sted og tidspunkt:

a) for udøvende kunstnere for så vidt angår optagelser af deres fremførelser

b) for fremstillere af fonogrammer for så vidt angår deres fonogrammer

c) for producenter af den første filmoptagelse for så vidt angår den originale film eller eksemplarer heraf, og

d) for radio- og fjernsynsforetagender for så vidt angår optagelser af deres udsendelser, hvad enten der er tale om trådbunden eller trådløs transmission, herunder via kabel eller satellit.

3. Rettighederne efter stk. 1 og 2 udtømmes ikke af en overføring til almenheden eller tilrådighedsstillelse for almenheden i henhold til denne artikel.«

6 Direktivets artikel 4 med overskriften »Retten til spredning« bestemmer følgende:

»1. Medlemsstaterne tillægger ophavsmænd eneret til at tillade eller forbyde enhver form for spredning til almenheden ved salg eller på anden måde af deres originalværker eller eksemplarer heraf.

2. Spredningsretten udtømmes ikke i [Det Europæiske Fællesskab] for så vidt angår originalværker eller eksemplarer heraf, medmindre første salg eller anden overdragelse af ejendomsret i Fællesskabet af den pågældende genstand foretages af rettighedshaveren eller med dennes samtykke.«

7 Artikel 5 i direktiv 2001/29 med overskriften »Undtagelser og indskrænkninger« fastsætter følgende:

»1. Midlertidige reproduktionshandlinger efter artikel 2, som er flygtige eller tilfældige, som udgør en integrerende og væsentlig del af en teknisk proces, og som udelukkende har til formål at muliggøre

a) en mellemmands transmission i et netværk mellem tredjemænd, eller

b) en lovlig brug

af et værk eller en anden frembringelse, og som ikke har selvstændig økonomisk værdi, er undtaget fra den i artikel 2 nævnte ret til reproduktion.

[...]

5. Undtagelser og indskrænkninger efter stk. 1, 2, 3 og 4 må kun anvendes i visse specielle tilfælde, der ikke strider mod den normale udnyttelse af værket eller andre frembringelser og ikke indebærer urimelig skade for rettighedshaverens legitime interesser.«

8 Dette direktivs artikel 9 med overskriften »Fortsat anvendelse af andre retlige bestemmelser« fastsætter, at direktivet ikke berører bestemmelser vedrørende andre områder.

Direktiv 98/71/EF

9 Ottende betragtning til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/71/EF af 13. oktober 1998 om retlig beskyttelse af mønstre (EFT 1998, L 289, s. 28) har følgende ordlyd:

»[S]å længe ophavsretslovene ikke er harmoniseret, er det vigtigt at fastslå princippet om kumulativ beskyttelse i henhold til lovgivningen om registrerede mønstres beskyttelse og i henhold til ophavsretslovgivningen, hvorimod det overlades til medlemsstaterne at fastsætte omfanget af den ophavsretlige beskyttelse og betingelserne for at opnå en sådan beskyttelse.«

10 Dette direktivs artikel 17 med overskriften »Forholdet til ophavsret« fastsætter følgende:

»Et mønster, der er beskyttet ved registrering i eller med virkning for en medlemsstat i overensstemmelse med dette direktiv, kan også beskyttes i henhold til vedkommende stats lovgivning om ophavsret fra det tidspunkt, hvor mønstret blev skabt eller fastlagt i en given form. Hver medlemsstat fastsætter, i hvilket omfang og under hvilke betingelser der opnås en sådan beskyttelse, herunder kravet til originalitet.«

Forordning (EF) nr. 6/2002

11 I 32. betragtning til Rådets forordning (EF) nr. 6/2002 af 12. december 2001 om EF-design (EFT 2002, L 3, s. 1) er følgende anført:

»Da der ikke er foretaget en fuldstændig harmonisering af ophavsretslovene, er det vigtigt at fastlægge princippet om kumulation af beskyttelsen i henhold til forordningen om EF-design og i henhold til ophavsretslovgivningen, dog således at medlemsstaterne frit kan fastsætte omfanget af den ophavsretlige beskyttelse og de betingelser, hvorunder denne beskyttelse kan indrømmes.«

12 Denne forordnings artikel 3, litra a), definerer begrebet »design« med samme ordlyd, som er anvendt i artikel 1, litra a), i direktiv 98/71.

13 Forordningens artikel 96 med overskriften »Forholdet til andre former for beskyttelse i henhold til national ret« fastsætter følgende i stk. 2:

»Et design, der er beskyttet ved registrering som EF-design, kan også beskyttes i henhold til medlemsstaternes lovgivning om ophavsret fra det tidspunkt, hvor designet blev frembragt eller fastlagt i en given form. Hver medlemsstat fastsætter, i hvilket omfang og under hvilke betingelser der opnås en sådan beskyttelse, herunder kravet til originalitet.«

Svensk ret

14 § 1 i Lagen om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (1960:729) (lov om ophavsret til litterære og kunstneriske værker (1960:729)) (SFS 1960, nr. 729) i den affattelse, der finder anvendelse på tvisten i hovedsagen i sag C-580/23 (herefter »lov om ophavsret til litterære og kunstneriske værker«), bestemmer følgende:

»Den, som har skabt et litterært eller kunstnerisk værk, har ophavsret til værket, uanset om det er

1. en skønlitterær eller beskrivende fremstilling i skrift eller tale

2. et edb-program

3. et musikalsk eller scenisk værk

4. et filmværk

5. et fotografisk værk eller en anden frembringelse af billedkunst

6. en frembringelse af bygningskunst eller brugskunst eller

7. et værk, der kommer til udtryk på anden måde.«

15 Ifølge § 2 i lov om ophavsret til litterære og kunstneriske værker omfatter ophavsretten med visse begrænsninger eneret til at råde over værket ved at fremstille eksemplarer af det og ved at gøre det tilgængeligt for almenheden i oprindelig eller ændret skikkelse, i oversættelse eller omarbejdelse, i en anden litteratur- eller kunstart eller i en anden teknik. Ved »reproduktion af et værk« forstås enhver direkte eller indirekte, midlertidig eller permanent reproduktion på en hvilken som helst

måde og i en hvilken som helst form, helt eller delvis. Værket gøres bl.a. tilgængeligt for almenheden, når det overføres til almenheden, eller når eksemplarer af værket udbydes til salg, udlejning eller udlån eller på anden måde spredes i almenheden.

16 § 53 b i lov om ophavsret til litterære og kunstneriske værker fastsætter, at retten under trussel om bøde kan forbyde en person, som gennemfører eller deltager i en ophavsretskrænkende handling, at fortsætte denne handling.

Tysk ret

17 § 2 i Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte (Urheberrechtsgesetz) (lov om ophavsret og beslægtede rettigheder (ophavsretslov)) af 9. september 1965 (BGBl. 1965 I, p. 1273) i den affattelse, der finder anvendelse på tvisten i hovedsagen i sag C-795/23, med overskriften »Beskyttede værker«, fastsætter i stk. 1, nr. 4, at beskyttede litterære, videnskabelige og kunstneriske værker navnlig omfatter værker af bildende kunst, herunder arkitektoniske værker og brugskunstværker, samt udkast til sådanne værker. I henhold til § 2, stk. 2, er kun personlige intellektuelle frembringelser værker i denne lovs forstand.

Tvisterne i hovedsagerne og de præjudicielle spørgsmål

Sag C-580/23

18 Asplund designer og fremstiller møbler til indendørs indretning. Asplunds produktsortiment omfatter bl.a. spisestueborde i serien »Palais Royal«.

19 Mio driver detailhandel inden for sektoren for møbler og indretningsartikler. Mios produktsortiment omfatter bl.a. spisestueborde i møbelserien »Cord«.

20 I oktober 2021 anlagde Asplund et søgsmål ved Patent- och marknadsdomstolen (ret i patent- og handelsretlige sager, Sverige) vedrørende krænkelse af ophavsretten. I dette søgsmål nedlagde Asplund bl.a. påstand for retten om, at Mio, under trussel om bøde, blev forbudt at fremstille, markedsføre og sælge spisestueborde i møbelserien »Cord«, idet Asplund gjorde gældende, at bordene i »Palais Royal«-serien var ophavsretligt beskyttede som brugskunstværker, og at spisestuebordene i møbelserien »Cord« derfor udgjorde en ophavsretskrænkelse, for så vidt som de udviste store ligheder med bordene i »Palais Royal«-serien.

21 Mio bestred, at bordene i »Palais Royal«-serien var ophavsretligt beskyttede og gjorde herved gældende, at disse borde ikke havde tilstrækkelig originalitet til at opnå en sådan beskyttelse. Ifølge Mio var udformningen af disse borde baseret på simple variationer af tidligere kendte design, som er opført i registret over design, der er registreret i Den Europæiske Union. Selv om bordene i »Palais Royal«-serien måtte være ophavsretligt beskyttede, var denne beskyttelse under alle omstændigheder indskrænket og begrænset, og forskellene mellem de pågældende to bordmodeller var tilstrækkelige til at vise, at Mios borde ikke krænkede ophavsretten.

22 Patent- och marknadsdomstolen (ret i patent- og handelsretlige sager) gav Asplund medhold og anførte, at bordene i »Palais Royal«-serien var ophavsretligt beskyttede som brugskunstværker, og at spisestuebordene i »Cord«-serien udgjorde en ophavsretskrænkelse.

23 Mio iværksatte appel til prøvelse af den afgørelse, der var truffet af Patent- och marknadsdomstolen (ret i patent- og handelsretlige sager), ved Svea hovrätt, Patent- och marknadsöverdomstolen (appeldomstolen for Svealand med sæde i Stockholm, appeldomstol i patent- og handelsretlige sager), som er den forelæggende ret.

24 Den forelæggende ret er nærmere bestemt i tvivl om, hvorvidt bordene i »Palais Royal«-serien er ophavsretligt beskyttede som »værker«. Den ønsker oplyst, efter hvilke kriterier det kan fastslås, at en genstand har originalitet, således at den kan anses for at være et »værk« som omhandlet i artikel 2, litra a), i direktiv 2001/29, i overensstemmelse med den retspraksis, der følger af dom af 12. september 2019, Cofemel (C-683/17, EU:C:2019:721).

25 Den forelæggende ret har præciseret, at det, for at en genstand kan anses for at være original, både er nødvendigt og tilstrækkeligt, at den afspejler ophavsmandens personlighed ved at give udtryk for dennes frie og kreative valg. Når frembringelsen af en genstand er bestemt af tekniske hensyn, regler eller andre begrænsninger, der ikke giver plads til kreativ frihed, kan denne genstand ikke anses for at have den nødvendige originalitet til at kunne udgøre et værk. Den forelæggende ret har imidlertid anført, at en genstand kan opfylde et sådant originalitetskrav, selv om frembringelsen af den er blevet bestemt af tekniske hensyn, for så vidt som dette ikke har forhindret ophavsmanden i at lade sin personlighed afspejle i denne genstand ved at give udtryk for frie og kreative valg.

26 Den forelæggende ret har i denne henseende anført, at det, for at vurdere, om genstanden er en original frembringelse, tilkommer den at tage hensyn til alle de relevante elementer, således som de forelå ved udformningen af denne genstand, uafhængigt af faktorer, der er eksterne og ligger senere end skabelsen af genstanden.

27 Alligevel er der fortsat en uvished med hensyn til, hvordan den konkrete vurdering af en genstands originalitet skal foretages, og hvilke elementer der skal tages i betragtning ved afgørelsen af, om en brugskunstgenstand afspejler ophavsmandens personlighed ved at udtrykke dennes frie og kreative valg.

28 Ifølge den forelæggende ret er det tilstrækkeligt, at ophavsmanden til en genstand har haft et råderum til at foretage og faktisk har foretaget valg af forskellig karakter ved skabelsen af værket, at disse valg ikke har været styret af tekniske hensyn, regler eller krav, og at de på en vis måde er blevet afspejlet og udtrykt i denne genstand. En så bred fortolkning betyder i praksis, at vurderingen af en genstands originalitet skal være baseret på selve den kreative proces og på de valg, som ophavsmanden har foretaget i denne proces. Denne fortolkning betyder ligeledes, at alle valg foretaget af denne ophavsmand på tidspunktet for skabelsen af genstanden, som ikke har været styret af tekniske hensyn, regler eller krav, skal anses for at være frie og kreative.

29 I denne henseende er den forelæggende ret af den opfattelse, at ifølge denne fortolkning er den kompetente rets vurdering af en genstands originalitet fokuseret på den kreative proces og de valg, som ophavsmanden har foretaget i denne proces, snarere end på spørgsmålet om, hvorvidt selve genstanden, eller det endelige resultat af den kreative proces, reelt er udtryk for en kunstnerisk frembringelse. Spørgsmålet om, hvorvidt denne genstand er tilstrækkelig original, bliver således »et bevisspørgsmål snarere end et retsspørgsmål«.

30 Den forelæggende ret har desuden anført, at en sådan fortolkning af originalitetskravet til en genstand således betyder, at der stilles ganske lave krav med hensyn til de kreative og frie valg, som ophavsmanden skal have foretaget, og som denne genstand anses for at udtrykke. Dette

risikerer at føre til, at genstande, der ikke fortjener at blive kvalificeret som »værker«, nyder ophavsretlig beskyttelse. I øvrigt kan resultatet blive, at simple genstande, der ikke er skabt til kunstneriske formål, eller som under alle omstændigheder ikke besidder »kunstnerisk individualitet«, beskyttes som værker.

31 Den forelæggende ret er af den opfattelse, at et lavt originalitetskrav til brugskunstgenstande også vil risikere at tømme den mindre omfattende beskyttelse af design for indhold. På denne baggrund har den forelæggende ret udtrykt tvivl om, hvordan et lavt originalitetskrav til brugskunstgenstande kan kombineres med kravet om den nødvendige individuelle karakter for at opnå beskyttelse af design. Selv om ophavsretten og designretten har forskellige formål, synes det ikke fornuftigt, at et design skal kunne beskyttes ophavsretligt som værk, selv når det ikke har den tilstrækkelige individuelle karakter til at blive beskyttet som design. Den forelæggende ret har anført, at selv om beskyttelsen af design og den ophavsretlige beskyttelse i henhold til EU-retten kan tildeles samme brugskunstgenstand kumulativt, således som Domstolen har fastslået i dom af 12. september 2019, Cofemel (C-683/17, EU:C:2019:721), må denne kumulation kun komme i betragtning i visse situationer. Et lavt originalitetskrav risikerer at føre til en situation, hvor brugskunstgenstandene ville kunne beskyttes kumulativt i de fleste tilfælde.

32 En anden fortolkning kunne til gengæld være den, at vurderingen af spørgsmålet om, hvorvidt en brugskunstgenstand afspejler ophavsmandens personlighed ved at udtrykke dennes frie og kreative valg, skal tage udgangspunkt i selve den omhandlede genstand. Denne genstand skal i sig selv afspejle ophavsmandens personlighed og udtrykke en vis grad af kunst eller besidde det, der i hvert fald tidligere, i Sverige og navnlig i Tyskland, blev kaldt »værkshøjde« (»*verkshöjd*«). En vurdering på grundlag af denne anden fortolkning ville kunne betyde, at genstanden skal have en vis individuel karakter og på en eller anden måde være unik. Med andre ord skal der være tale om en genstand, der har nået en vis grad af selvstændighed og originalitet, og som udtrykker ophavsmandens individualitet.

33 På denne baggrund har Svea hovrätt, Patent- och marknadsöverdomstolen (appeldomstolen for Svealand med sæde i Stockholm, appeldomstol i patent- og handelsretlige sager) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Hvordan skal undersøgelsen i forbindelse med vurderingen af, om en brugskunstgenstand fortjener omfattende ophavsretlig beskyttelse som et værk som omhandlet i artikel 2-4 i direktiv [2001/29], foregå, og hvilke faktorer skal eller bør tages i betragtning ved besvarelsen af spørgsmålet om, hvorvidt genstanden afspejler ophavsmandens personlighed ved at udtrykke dennes frie og kreative valg? Spørgsmålet er i denne forbindelse især, om originalitetstesten skal fokusere på faktorer, der vedrører den kreative proces og ophavsmandens redegørelse for de faktiske valg, som han eller hun har truffet i forbindelse med skabelsen af genstanden, eller på faktorer, der vedrører selve genstanden og slutresultatet af den kreative proces, og om genstanden i sig selv er udtryk for en kunstnerisk virksomhed.

2) Hvad betyder det for svaret på spørgsmål 1 og spørgsmålet om, hvorvidt en brugskunstgenstand afspejler ophavsmandens personlighed ved at udtrykke dennes frie og kreative valg, at
   a) genstanden består af elementer, der findes i den almindelige designbestand?
   b) genstanden bygger videre på og udgør en variation af et tidligere kendt design eller en igangværende designtrend?

c) identiske eller lignende genstande er skabt før eller – uafhængigt af og uden kendskab til den genstand, der ønskes beskyttet som et værk – efter skabelsen af den pågældende genstand?

3) Hvordan skal vurderingen af ligheden foretages – og hvilken lighed er påkrævet – ved undersøgelsen af, om en angiveligt krænkende brugskunstgenstand falder inden for et værks beskyttelsesområde og krænker den eneret til værket, som i henhold til artikel 2-4 i direktiv [2001/29] tilkommer ophavsmanden? Spørgsmålet er i denne forbindelse især, om undersøgelsen skal lægge vægt på, om værket er genkendeligt i den angiveligt krænkende genstand, eller om denne genstand giver det samme helhedsindtryk som værket, eller hvad undersøgelsen ellers skal lægge vægt på.

4) Hvilken betydning har følgende for svaret på spørgsmål 3 og for spørgsmålet om, hvorvidt en angiveligt krænkende brugskunstgenstand falder inden for et værks beskyttelsesomfang og krænker eneretten til værket:
   a) værkets grad af originalitet i relation til værkets beskyttelsesomfang?
   b) den omstændighed, at værket og den angiveligt krænkende brugskunstgenstand består af bestanddele, der genfindes i den almindelige designbestand eller bygger videre på og udgør variationer af tidligere kendt design eller en igangværende designtrend?
   c) den omstændighed, at andre identiske eller lignende genstande er blevet skabt før eller – uafhængigt af og uden kendskab til værket – efter skabelsen af værket?«

Sag C-795/23

34 USM har i årtier fremstillet og solgt et modulært møbelsystem under benævnelsen »USM Haller«. Dette møbelsystem er kendetegnet ved, at højglansforkromede runde rør ved hjælp af kugleformede forbindelseselementer sættes sammen til et stel, hvori der indsættes farvede paneler af metal. De stel, der herved skabes, kan kombineres frit og monteres oven på hinanden eller ved siden af hinanden.

35 Konektra sælger gennem sin onlinebutik løsdele og udvidelser til det modulære møbelsystem USM Haller, som i form og overvejende også i farve svarer til USM's komponenter. I begyndelsen nøjedes Konektra med blot at sælge løsdele, hvilket USM ikke gjorde indsigelse mod, men i 2017 omorganiserede selskabet sin onlinebutik. Siden 2018 har alle de komponenter, der kræves til fuldstændig samling af USM Haller-møblerne, været katalogiseret på Konektras websted, ligesom der reklameres for møblerne med billeder af samlede møbler. Konektra tilbyder desuden sine kunder en monteringsservice til samling af de leverede løsdele til et fuldstændigt møbel, idet der følger en monteringsvejledning til samling af fuldstændige møbler med selskabets leveringer.

36 Ifølge USM nøjes Konektra herefter ikke længere med at udbyde løsdele til USM Haller-systemet, men fremstiller, tilbyder og markedsfører sit eget møbelsystem, som er identisk med USM's. USM er af den opfattelse, at Konektras tilbud krænker USM's ophavsret til USM Haller-systemet som brugskunstværk eller i det mindste udgør en ulovlig efterligning i henhold til konkurrenceretten.

37 USM anlagde derfor sag mod Konektra med påstand om »nedlæggelse af forbud samt fremlæggelse af oplysninger og regnskab« og om »erstatning af omkostningerne i forbindelse med den fremsatte advarsel og fastsættelse af erstatningspligt«. Landgericht Düsseldorf (den regionale ret i første instans i Düsseldorf, Tyskland) gav USM medhold, idet den primært støttede sin afgørelse på ophavsretten.

38 Oberlandesgericht Düsseldorf (den regionale appeldomstol i Düsseldorf, Tyskland) forkastede derimod under appelsagen påstandene i henhold til ophavsretten. Denne domstol fandt, at det modulære møbelsystem USM Haller ikke var en brugskunstgenstand, der var ophavsretligt beskyttet, for så vidt som den ikke opfyldte de betingelser, der er opstillet i Domstolens praksis i henhold til bl.a. dom af 12. september 2019, Cofemel (C-683/17, EU:C:2019:721), og af 11. juni 2020, Brompton Bicycle (C-833/18, EU:C:2020:461), for at kunne anses for at være et brugskunstværk som omhandlet i artikel 2-4 i direktiv 2001/29.

39 Både USM og Konektra har iværksat revisionsappel til prøvelse af Oberlandesgericht Düsseldorfs (den regionale appeldomstol i Düsseldorf) dom ved Bundesgerichtshof (forbundsdomstol, Tyskland), der er den forelæggende ret.

40 Den forelæggende ret er af den opfattelse, at afgørelsen af tvisten i hovedsagen afhænger af fortolkningen af begrebet »værk« som omhandlet i artikel 2, litra a), artikel 3, stk. 1, og artikel 4, stk. 1, i direktiv 2001/29, hvorefter en genstand skal have to kendetegn for at kunne kvalificeres som et værk, nemlig for det første, at den pågældende genstand skal være original i den forstand, at den skal udgøre ophavsmandens egen intellektuelle frembringelse ved at give udtryk for dennes frie og kreative valg, og for det andet, at frembringelsen af genstanden ikke må være bestemt af tekniske hensyn, regler eller andre begrænsninger, som ikke har givet plads til kreativ frihed.

41 Den forelæggende ret har i denne henseende medgivet, at det modulære møbelsystem USM Haller udgør et »tilstrækkeligt udtryk« som omhandlet i det andet kendetegn i henhold til den retspraksis, der følger af dom af 12. september 2019, Cofemel (C-683/17, EU:C:2019:721), idet dette andet kendetegn forudsætter, at der foreligger en genstand, som kan identificeres med tilstrækkelig præcision og objektivitet, selv om dette udtryk ikke nødvendigvis er permanent. Ifølge den forelæggende ret muliggør det modulære møbelsystem USM Haller en »objektiv identifikation«, eftersom det består af et begrænset antal individuelle elementer, der samles i et system, og som giver et karakteristisk og tilbagevendende helhedsindtryk.

42 Den forelæggende ret udelukker i denne henseende ikke den mulighed, at der for brugskunstgenstande findes et regel-undtagelsesforhold mellem den designretlige og den ophavsretlige beskyttelse, således at der i forbindelse med den ophavsretlige prøvelse af disse genstandes originalitet skal stilles større krav til ophavsmandens frie og kreative valg end for andre typer genstande.

43 Den forelæggende ret har endvidere anført, at spørgsmålet er, om prøvelsen af en genstands originalitet afhænger af ophavsmandens subjektive synspunkt, eller om der skal anvendes et objektivt kriterium. Den er i denne henseende af den opfattelse, at det endnu ikke er klart fastslået i Domstolens praksis, om der ved vurderingen af en genstands originalitet kan tages hensyn til eksterne omstændigheder, der ligger senere end skabelsen af genstanden, såsom visning af denne på kunstudstillinger eller museer eller anerkendelse af den i fagkredse.

44 Under disse omstændigheder har Bundesgerichtshof (forbundsdomstol, Tyskland) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Findes der for brugskunstværker et regel-undtagelsesforhold mellem den designretlige og den ophavsretlige beskyttelse således, at der i forbindelse med den ophavsretlige prøvelse af disse værkers originalitet skal stilles større krav til skaberens frie og kreative valg end for andre værktyper?

2) Skal der i forbindelse med den ophavsretlige prøvelse af originaliteten (også) tages hensyn til skaberens subjektive synspunkt i forhold til skabelsesprocessen, og skal denne navnlig træffe de frie og kreative valg bevidst, for at de skal anses for frie og kreative valg som omhandlet i [Domstolens] praksis?

3) Såfremt der i forbindelse med prøvelsen af originalitet skal tages afgørende hensyn til, om og hvorvidt kunstnerisk virksomhed objektivt er kommet til udtryk i værket: Kan der med henblik på denne prøvelse også tages hensyn til omstændigheder, som er indtrådt efter tidspunktet for frembringelsens tilblivelse, som er afgørende for bedømmelsen af originaliteten, såsom præsentation af frembringelsen på kunstudstillinger eller museer eller dens anerkendelse i fagkredse?«

Retsforhandlingerne for Domstolen

45 Ved afgørelse truffet af Domstolens præsident den 13. maj 2024 er sagerne C-580/23 og C-795/23 P blevet forenet med henblik på den mundtlige forhandling og dommen.

Om de præjudicielle spørgsmål

Det første spørgsmål i sag C-795/23

46 Den forelæggende ret i sag C-795/23 ønsker med sit første spørgsmål nærmere bestemt oplyst, om direktiv 2001/29 skal fortolkes således, at der findes et regel-undtagelsesforhold mellem den designretlige og den ophavsretlige beskyttelse, således at der i forbindelse med prøvelsen af brugskunstgenstandes originalitet ville skulle stilles større krav end for andre værktyper.

47 I det foreliggende tilfælde vedrører den forelæggende rets spørgsmål specifikt kvalificeringen af en brugsgenstand som et »værk« som omhandlet i direktiv 2001/29. Den forelæggende ret ønsker bl.a. en afklaring af rækkevidden af præmis 52 i dom af 12. september 2019, Cofemel (C-683/17, EU:C:2019:721), hvor Domstolen fastslog, at selv om beskyttelsen af design og den ophavsretlige beskyttelse i henhold til EU-retten kan tildeles kumulativt til samme genstand, må denne kumulation kun komme i betragtning i visse situationer.

48 I denne henseende bemærkes, at begrebet »værk«, der er omhandlet i artikel 2, litra a), i direktiv 2001/29, således som det følger af fast retspraksis, er et selvstændigt begreb i EU-retten, der skal fortolkes og anvendes ensartet, og som forudsætter, at to kumulative elementer foreligger. Dels indebærer det, at der foreligger en original genstand i den forstand, at denne er ophavsmandens egen intellektuelle frembringelse. Dels er kvalificeringen som værk forbeholdt de elementer, der er udtryk for en sådan frembringelse (dom af 12.9.2019, Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, præmis 29 og den deri nævnte retspraksis).

49 Hvad angår det første af disse elementer fremgår det af retspraksis, at det, for at en genstand kan anses for at være original, er både nødvendigt og tilstrækkeligt, at den afspejler ophavsmandens personlighed ved at give udtryk for dennes frie og kreative valg. Når frembringelsen af en genstand derimod er bestemt af tekniske hensyn, regler eller andre begrænsninger, der ikke giver plads til kreativ frihed, kan denne genstand ikke anses for at have den nødvendige originalitet for at kunne udgøre et værk (dom af 12.9.2019, Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, præmis 30 og 31 og den deri nævnte retspraksis).

50 En afspejling af ophavsmandens personlighed i den genstand, for hvilken der gøres krav på beskyttelse, derved at den udtrykker denne ophavsmands frie og kreative valg, er således afgørende for begrebet »originalitet« og dermed for den ophavsretlige beskyttelse i EU-retten.

51 Hvad derimod angår beskyttelsen af design, der er omfattet af enten direktiv 98/71, der finder anvendelse på design, der er registreret i eller med virkning for en medlemsstat, eller forordning nr. 6/2002, der finder anvendelse på design, der er beskyttet på EU-plan, gælder et andet objektivt beskyttelseskriterium, nemlig kriteriet om nyhed og individuel karakter. Dette kriterium vurderes i forhold til tidligere design, og i denne forbindelse er ethvert design, der adskiller sig tilstrækkeligt herfra til at give et andet visuelt helhedsindtryk, omfattet af beskyttelsen.

52 Denne differentiering mellem beskyttelseskriterierne skyldes, at beskyttelsen af design på den ene side og den ophavsretlige beskyttelse på den anden side forfølger forskellige formål og er underlagt forskellige ordninger. Beskyttelsen af design har nemlig til formål at beskytte genstande, som, alt imens de er nye og individualiserede, har en funktionsmæssig karakter og vil kunne serieproduceres. Desuden er denne beskyttelse tiltænkt at have en begrænset varighed, der er af en tilstrækkelig længde, således at de investeringer, der er nødvendige for skabelsen og fremstillingen af disse genstande, indtjenes, uden unødig hindring af konkurrencen. For sit vedkommende er den ophavsretlige beskyttelse, hvis varighed er betydeligt længere, forbeholdt genstande, der fortjener at blive kvalificeret som værker (dom af 12.9.2019, Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, præmis 50).

53 Af disse grunde må tildelingen af en ophavsretlig beskyttelse for en genstand, der er beskyttet som design, ikke medføre, at formålene med og effektiviteten af disse to typer beskyttelse undergraves (dom af 12.9.2019, Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, præmis 51).

54 Heraf følger for det første, at de genstande, der beskyttes som design, i princippet ikke kan ligestilles med genstande, der kan kvalificeres som værker, som beskyttes i medfør af direktiv 2001/29 (dom af 12.9.2019, Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, præmis 40). For det andet er der ingen automatik mellem tildeling af designretlig beskyttelse og ophavsretlig beskyttelse. For det tredje må betingelserne for denne beskyttelse, nemlig dels betingelsen om nyhed og individuel karakter, dels betingelsen om originalitet, ikke sammenblandes.

55 Selv om den beskyttelse, der tildeles design, og den, der sikres ved ophavsretten, ikke gensidigt udelukker hinanden (jf. i denne retning dom af 12.9.2019, Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, præmis 43) og kan tildeles samme genstand kumulativt, er denne kumulative beskyttelse begrænset til visse tilfælde (dom af 12.9.2019, Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, præmis 52), idet en ophavsmand anses for at skabe et unikt værk, der bærer præg af dennes personlighed, og som er beskyttet som værk i henhold til direktiv 2001/29.

56 Der findes dog ikke et regel-undtagelsesforhold mellem den beskyttelse, der tildeles design, og den, der sikres ved ophavsretten.

57 Det skal derfor fastslås, at et design kan kvalificeres som et »værk« som omhandlet i direktiv 2001/29, hvis det opfylder de to krav, der er nævnt i denne doms præmis 48 (jf. i denne retning dom af 12.9.2019, Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, præmis 48), og at spørgsmålet om brugskunstgenstandes originalitet skal vurderes efter de samme krav som dem, der anvendes ved vurderingen af andre typer genstande.

58 Henset til det ovenstående skal det første spørgsmål i sag C-795/23 besvares med, at direktiv 2001/29 skal fortolkes således, at der ikke findes et regel-undtagelsesforhold mellem den designretlige og den ophavsretlige beskyttelse, således at der i forbindelse med prøvelsen af brugskunstgenstandes originalitet ville skulle stilles større krav end for andre værktyper.

Det første og det andet spørgsmål i sag C-580/23 samt det andet og det tredje spørgsmål i sag C-795/23

59 Med det første og det andet spørgsmål i sag C-580/23 og det andet og det tredje spørgsmål i sag C-795/23, der skal behandles samlet, ønsker de forelæggende retter nærmere bestemt oplyst, om artikel 2, litra a), artikel 3, stk. 1, og artikel 4, stk. 1, i direktiv 2001/29 skal fortolkes således, at der ved vurderingen af brugskunstgenstandes originalitet skal tages hensyn til de elementer, der er forbundet med den kreative proces og ophavsmandens hensigter, eller blot til de elementer, der fremgår af genstanden selv. De forelæggende retter ønsker i denne henseende oplyst, hvilken rolle yderligere elementer, såsom anvendelsen af allerede tilgængelige former i skabelsen af den pågældende genstand, ophavsmandens inspiration fra eksisterende genstande, muligheden for en uafhængig lignende frembringelse eller anerkendelse af frembringelsen i fagkredse, spiller for denne vurdering.

Vurderingen af brugskunstgenstandes originalitet

60 Med hensyn til vurderingen af originalitetskriteriet skal det bemærkes, at de to forelæggende retter i det foreliggende tilfælde er i tvivl om, hvordan de kreative valg, der træffes i forbindelse med skabelsen af brugsgenstande, såsom møbler, skal bedømmes.

61 Det følger af den retspraksis, der er nævnt i denne doms præmis 48 og 49, at den ret, for hvilken en sag er indbragt, for at afgøre, om et værk er originalt i henhold til ophavsretten, skal vurdere, om den genstand, for hvilken der gøres krav på beskyttelse, er udtryk for frie og kreative valg, der afspejler ophavsmandens personlighed.

62 Som generaladvokaten har fremhævet i punkt 41 i forslaget til afgørelse, skal denne vurdering foretages under hensyntagen til det berørte værks specifikke type. Brugskunstværker adskiller sig nemlig fra andre værkkategorier ved, at de i første række udgør brugsgenstande. Sådanne genstande er resultatet af ophavsmændenes viden og valg, og disse valg kan være bestemt af tekniske, ergonomiske eller sikkerhedsmæssige begrænsninger eller følge af standarderne eller sædvanerne i den pågældende sektor.

63 Domstolen har i denne henseende præciseret, at en genstand, der opfylder originalitetsbetingelsen, kan være ophavsretligt beskyttet, selv om frembringelsen af denne delvis er blevet bestemt af tekniske hensyn, for så vidt som denne bestemmelse ikke har forhindret ophavsmanden i at lade sin personlighed afspejle i denne genstand ved at give udtryk for frie og kreative valg (jf. i denne retning dom af 11.6.2020, Brompton Bicycle, C-833/18, EU:C:2020:461, præmis 26).

64 Det følger nemlig af retspraksis, at originalitetskriteriet ikke kan være opfyldt af en genstands komponenter, som udelukkende kendetegnes ved deres tekniske funktion, eftersom den ophavsretlige beskyttelse ikke udstrækker sig til idéer. Når disse komponenters udtryksform er dikteret af deres tekniske funktion, er de forskellige måder, hvorpå en idé kan virkeliggøres,

nemlig så begrænsede, at denne idé og udtrykket for den er sammenfaldende (jf. i denne retning dom af 11.6.2020, Brompton Bicycle, C-833/18, EU:C:2020:461, præmis 27 og den deri nævnte retspraksis).

65 Det følger heraf, at det inden for ophavsretten ikke kan forudsættes, at de valg, der er foretaget af ophavsmanden til genstanden, er kreative. En ret, der skal behandle spørgsmålet om en brugsgenstands originalitet, skal således søge efter og identificere de kreative valg i formen på genstanden for at kunne fastslå, at den er ophavsretligt beskyttet, idet det præciseres, at selv når ophavsmanden har foretaget valg, der ikke er dikteret af tekniske eller andre begrænsninger, kan det ikke forudsættes, at disse valg er kreative i ophavsretlig forstand (jf. i denne retning dom af 11.6.2020, Brompton Bicycle, C-833/18, EU:C:2020:461, præmis 32).

66 Med hensyn til en brugsgenstands komponenter er disse undergivet samme ordning som hele genstanden. Et værks komponenter er således beskyttet efter artikel 2, litra a), i direktiv 2001/29, forudsat at de indeholder nogle af de elementer, der er ophavsmandens originale udtryk for dette værk, og de som sådanne er et led i hele værkets originalitet (jf. i denne retning dom af 16.7.2009, Infopaq International, C-5/08, EU:C:2009:465, præmis 38 og 39).

67 Det skal tilføjes, at selv om det er korrekt, at betragtninger af kunstnerisk eller æstetisk karakter indgår i kreativ virksomhed, gør den omstændighed, at en model skaber en sådan virkning, det ikke i sig selv muligt at fastslå, om denne model udgør en intellektuel frembringelse, der afspejler ophavsmandens valgfrihed og personlighed og dermed opfylder kravet om originalitet (dom af 12.9.2019, Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, præmis 54).

68 Den omstændighed, at en model ud over sit funktionsmæssige formål frembringer en særegen og karakteristisk visuel effekt set ud fra en æstetisk eller kunstnerisk synsvinkel, kan ikke i sig selv begrunde, at modellen kvalificeres som »værk« som omhandlet i direktiv 2001/29 (jf. i denne retning dom af 12.9.2019, Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, præmis 55).

Hensyntagen til den kreative proces og ophavsmandens hensigter

69 De forelæggende retter ønsker oplyst, om originaliteten af en brugsgenstand, såsom de møbler, for hvilke der gøres krav på ophavsretlig beskyttelse i det foreliggende tilfælde, skal vurderes under hensyntagen til bl.a. ophavsmandens hensigter under den kreative proces.

70 Det følger af den retspraksis, der er nævnt i denne doms præmis 48 og 49, at det, for at en genstand kan anses for at være en original frembringelse, både er nødvendigt og tilstrækkeligt, at den »afspejler« ophavsmandens personlighed ved at »give udtryk for« dennes frie og kreative valg.

71 Som fremhævet af generaladvokaten i punkt 45 i forslaget til afgørelse fremgår det klart af anvendelsen af udtrykkene »afspejler« og »give udtryk for«, at sådanne valg og ophavsmandens personlighed skal være synlige i den genstand, for hvilken der gøres krav på beskyttelse.

72 Hvad angår det andet element, der er nævnt i denne doms præmis 48, har Domstolen præciseret, at begrebet »værk«, der er omhandlet i direktiv 2001/29, indebærer, at der foreligger en genstand, som kan identificeres tilstrækkelig præcist og objektivt. Dels skal de myndigheder, der skal overvåge beskyttelsen af ophavsrettens iboende enerettigheder, klart og præcist kunne kende den således beskyttede genstand. Det samme gælder for tredjemænd, over for hvilke den af ophavsmanden til genstanden påberåbte beskyttelse vil kunne gøres gældende. Dels forudsætter den omstændighed, at det i processen med identifikation af nævnte genstand er nødvendigt at

fjerne ethvert element af subjektivitet, som skader retssikkerheden, at denne genstand er blevet udtrykt objektivt (jf. i denne retning dom af 12.9.2019, Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, præmis 32 og 33 og den deri nævnte retspraksis).

73 Som anført i denne doms præmis 65 skal den ret, der skal behandle spørgsmålet om en genstands originalitet, således søge efter og identificere de kreative valg »i formen« på genstanden for at kunne fastslå, at den er ophavsretligt beskyttet som værk.

74 Dette krav om, at der foreligger en genstand, der kan identificeres, bygger på det grundlæggende ophavsretlige princip om, at det ikke er idéerne, men kun udtrykkene herfor, der er beskyttet (jf. i denne retning dom af 11.6.2020, Brompton Bicycle, C-833/18, EU:C:2020:461, præmis 27). Ophavsmandens hensigter hører til idéerne. De kan derfor kun beskyttes, for så vidt som ophavsmanden har udtrykt dem i værket.

75 Den ret, der skal behandle spørgsmålet om denne genstands originalitet, kan følgelig tage hensyn til den kreative proces og ophavsmandens hensigter, forudsat at disse elementer kommer til udtryk i selve genstanden, uden dog på afgørende vis at kunne basere sin vurdering på disse.

Hensyntagen til andre elementer

76 De forelæggende retter ønsker oplyst, hvilken betydning der ved vurderingen af et brugskunstgenstands originalitet skal tillægges forhold såsom ophavsmandens anvendelse af allerede tilgængelige former, ophavsmandens inspiration fra eksisterende genstande, det forhold, at der findes en uafhængig lignende frembringelse, eller at en sådan er mulig, eller omstændigheder, der ligger senere end frembringelsen af denne genstand, såsom visning af denne på udstillinger eller museer eller mere generelt anerkendelse af den i fagkredse.

77 Det skal bemærkes, at det, for at vurdere, om en genstand er en original frembringelse og således er ophavsretligt beskyttet, ifølge fast retspraksis tilkommer den ret, der skal behandle sagen, at tage hensyn til alle de relevante elementer i det foreliggende tilfælde, således som de forelå ved udformningen af denne genstand, uafhængigt af faktorer, der er eksterne og ligger senere end skabelsen af genstanden (jf. i denne retning dom af 11.6.2020, Brompton Bicycle, C-833/18, EU:C:2020:461, præmis 37).

78 I denne henseende, og som generaladvokaten har anført i punkt 54 i forslaget til afgørelse, udelukker ophavsmandens anvendelse af elementer, der allerede findes, for det første ikke i sig selv, at den pågældende genstand er original. En genstand, der udelukkende er sammensat af former, som allerede findes, kan nemlig være original, når ophavsmanden har udtrykt sine kreative valg ved tilrettelæggelsen af disse former.

79 Hvad for det andet angår den situation, at ophavsmanden til en genstand har ladet sig inspirere af eksisterende genstande, vil den ophavsretlige beskyttelse være begrænset til identifikationen af ophavsmandens egne kreative elementer. Når den pågældende genstand er en »variant« af et eksisterende værk, der hidrører fra den samme ophavsmand og pr. definition er original, kan den nemlig nyde ophavsretlig beskyttelse, så længe de kreative elementer, der er gengivet, består i genstanden og udgør det præg, som er sat af samme ophavsmands personlighed. Når ophavsmændene er forskellige, skal denne genstand derimod anses for at være et inspireret værk, dvs. et værk, der ikke gengiver de kreative elementer i et andet værk, som de er, men som på anden

måde er inspireret heraf. Dette nye værk kan ikke desto mindre også som sådant være omfattet af denne beskyttelse, forudsat at de krav, der er fastsat i den retspraksis, der er nævnt i denne doms præmis 48, er opfyldt.

80 For det tredje skal det konstateres, at selv om der i ophavsretten ikke er fastsat en betingelse om nyhed, kan en anden ophavsmands frembringelse af genstande, der ligner eller er identiske med en bestemt genstand, før denne genstands frembringelse, udgøre et relevant indicium for, at denne genstand besidder en svag grad af, eller ligefrem savner, originalitet. Det forholder sig ikke desto mindre således, at for brugskunstgenstande – hvor forskellige begrænsninger, der kendetegnes ved genstandenes tekniske funktion, indskrænker ophavsmændenes frihed – kan muligheden for, at to ophavsmænd uafhængigt af hinanden har truffet lignende eller identiske kreative valg, ikke helt udelukkes.

81 Hvad endelig for det fjerde angår eksterne omstændigheder, der ligger senere end frembringelsen af en genstand, såsom visning af genstanden på kunstudstillinger eller museer og anerkendelse af den i fagkredse, er disse i henhold til den retspraksis, der er nævnt i denne doms præmis 77, som sådanne hverken nødvendige eller afgørende.

82 Henset til det ovenstående skal det første og det andet spørgsmål i sag C-580/23 og det andet og det tredje spørgsmål i sag C-795/23 besvares med, at artikel 2, litra a), artikel 3, stk. 1, og artikel 4, stk. 1, i direktiv 2001/29 skal fortolkes således, at en genstand, der afspejler ophavsmandens personlighed ved at give udtryk for dennes frie og kreative valg, udgør et værk som omhandlet i disse bestemmelser. Det er ikke blot valg, der er bestemt af forskellige begrænsninger, bl.a. tekniske, som ophavsmanden har været bundet af ved skabelsen af den pågældende genstand, der ikke er frie og kreative, men også valg, der, selv om de er frie, ikke bærer præg af ophavsmandens personlighed ved at give genstanden et unikt aspekt. Omstændigheder såsom ophavsmandens hensigter under den kreative proces, den pågældendes inspirationskilder og anvendelsen af allerede tilgængelige former, muligheden for en uafhængig lignende frembringelse eller anerkendelsen af samme genstand i fagkredse kan efter omstændighederne tages i betragtning, men er under alle omstændigheder hverken nødvendige eller afgørende for at fastslå originaliteten af den genstand, for hvilken der gøres krav på beskyttelse.

Det tredje og det fjerde spørgsmål i sag C-580/23

83 Med det tredje og det fjerde spørgsmål i sag C-580/23, der skal behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 2, litra a), artikel 3, stk. 1, og artikel 4, stk. 1, i direktiv 2001/29 skal fortolkes således, at det med henblik på at fastslå en krænkelse af ophavsrettigheder for det første skal afgøres, om de kreative elementer er gengivet på en genkendelig måde i genstanden, eller om det samme visuelle helhedsindtryk er tilstrækkeligt i denne henseende, og for det andet tages i betragtning, hvilken grad af originalitet det pågældende værk har, og om der findes en lignende frembringelse.

84 I denne henseende bemærkes for det første, at inden for ophavsretten følger krænkelsen af anvendelsen af et værk uden ophavsmandens tilladelse (jf. i denne retning dom af 11.6.2020, Brompton Bicycle, C-833/18, EU:C:2020:461, præmis 21).

85 Domstolen har fastslået, at uautoriseret brug af et værk kan udgøre en sådan krænkelse, selv når den vedrører et relativt lille element af dette værk, for så vidt som dette element i sig selv er udtryk for ophavsmandens egen intellektuelle frembringelse (jf. i denne retning dom af 16.7.2009, Infopaq International, C-5/08, EU:C:2009:465, præmis 47).

86 For at kunne fastslå en krænkelse af ophavsretten skal den forelæggende ret således for det første konstatere, at der er foretaget uautoriseret brug af i hvert fald det beskyttede værks kreative, originale elementer, og for det andet afgøre, om disse elementer, dvs. de elementer, som er udtryk for valg, der afspejler ophavsmanden til dette værks personlighed, er blevet gengivet på en genkendelig måde i den angiveligt krænkende genstand (jf. i denne retning og analogt dom af 29.7.2019, Pelham m.fl., C-476/17, EU:C:2019:624, præmis 39).

87 Ved vurderingen af, om der foreligger en ophavsretskrænkelse i henhold til artikel 2, litra a), artikel 3, stk. 1, og artikel 4, stk. 1, i direktiv 2001/29, kan sammenligningen af det helhedsindtryk, som hver af de omtvistede genstande giver, derimod ikke være afgørende, eftersom dette kriterium vedrører beskyttelsen af design.

88 Hvad for det andet angår hensyntagen til det beskyttede værks grad af originalitet bemærkes, at når en genstand har de egenskaber, der er nævnt i denne doms præmis 48, og dermed udgør et værk, omfattes den i denne egenskab af en ophavsretlig beskyttelse i overensstemmelse med direktiv 2001/29, idet det bemærkes, at omfanget af denne beskyttelse ikke afhænger af graden af den kreative frihed, som ophavsmanden har haft, og at beskyttelsen derfor ikke er svagere end den beskyttelse, som tildeles andre værker, der er omfattet af dette direktiv (jf. i denne retning dom af 12.9.2019, Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, præmis 35).

89 I denne henseende skal det fremhæves, at Domstolen bl.a. med hensyn til brugsgenstande har fastslået, at eksistensen af forskellige mulige former, der kan føre til det samme tekniske resultat, hvis den gør det muligt at konstatere eksistensen af en valgmulighed, ikke er afgørende ved vurderingen af de faktorer, der har styret det valg, som ophavsmanden har foretaget. På samme måde er den hævdede krænkers ønske irrelevant inden for rammerne af en sådan vurdering (jf. i denne retning dom af 11.6.2020, Brompton Bicycle, C-833/18, EU:C:2020:461, præmis 35).

90 Hvad for det tredje angår spørgsmålet om, hvorvidt der foreligger en fælles inspirationskilde til de to omtvistede genstande, er det, når de pågældende to genstande er inspireret af det samme værk eller et tidligere design, således som generaladvokaten i det væsentlige har anført i punkt 71 i forslaget til afgørelse, kun de »nye« kreative elementer, der er originale i det afledte værk, og kun gengivelsen af disse nye elementer, der udgør en eventuel krænkelse af ophavsretten. Desuden udgør det forhold alene, at der følges den samme kunstneriske tendens eller strømning, som ophavsmanden til et tidligere værk følger, ikke en sådan krænkelse, hvis konkret identificerbare kreative elementer i dette tidligere værk ikke gengives.

91 Hvad endelig angår eksistensen af en uafhængig lignende frembringelse kan mulighederne for kreativitet i forbindelse med brugskunstgenstande ganske vist være begrænsede af tekniske årsager, men en sådan situation er ikke helt udelukket og udgør ikke, såfremt det anses for godtgjort, at den foreligger, en krænkelse af ophavsretten. For at fastslå en eventuel krænkelse af ophavsretten tilkommer det den ret, der skal behandle sagen, at vurdere, om en sådan uafhængig lignende frembringelse faktisk findes, under hensyntagen til alle de relevante elementer i det foreliggende tilfælde, således som de forelå ved skabelsen af de pågældende genstande, uafhængigt af faktorer, der er eksterne og ligger senere end skabelsen af genstandene. Den blotte mulighed for en sådan situation kan ikke begrunde, at ophavsretlig beskyttelse nægtes.

92 Henset til det ovenstående skal det tredje og det fjerde spørgsmål i sag C-580/23 besvares med, at artikel 2, litra a), artikel 3, stk. 1, og artikel 4, stk. 1, i direktiv 2001/29 skal fortolkes således, at det med henblik på at fastslå en krænkelse af ophavsretten skal afgøres, om kreative elementer i det beskyttede værk er blevet gengivet på en genkendelig måde i den angiveligt krænkende genstand. Spørgsmålet om, hvorvidt de to omtvistede genstande giver det samme visuelle helhedsindtryk, og hvilken grad af originalitet det pågældende værk har, er ikke relevant. Muligheden for en lignende frembringelse kan ikke begrunde, at beskyttelse nægtes.

Sagsomkostninger

93 Da sagens behandling i forhold til hovedsagernes parter udgør et led i de sager, der verserer for de forelæggende retter, tilkommer det disse at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Første Afdeling) for ret:

1) **Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/29/EF af 22. maj 2001 om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet**

   skal fortolkes således, at

   der ikke findes et regel-undtagelsesforhold mellem den designretlige og den ophavsretlige beskyttelse, således at der i forbindelse med prøvelsen af brugskunstgenstandes originalitet ville skulle stilles større krav end for andre værktyper.

2) **Artikel 2, litra a), artikel 3, stk. 1, og artikel 4, stk. 1, i direktiv 2001/29**

   skal fortolkes således, at

   en genstand, der afspejler ophavsmandens personlighed ved at give udtryk for dennes frie og kreative valg, udgør et værk som omhandlet i disse bestemmelser. Det er ikke blot valg, der er bestemt af forskellige begrænsninger, bl.a. tekniske, som ophavsmanden har været bundet af ved skabelsen af den pågældende genstand, der ikke er frie og kreative, men også valg, der, selv om de er frie, ikke bærer præg af ophavsmandens personlighed ved at give genstanden et unikt aspekt. Omstændigheder såsom ophavsmandens hensigter under den kreative proces, den pågældendes inspirationskilder og anvendelsen af allerede tilgængelige former, muligheden for en uafhængig lignende frembringelse eller anerkendelsen af samme genstand i fagkredse kan efter omstændighederne tages i betragtning, men er under alle omstændigheder hverken nødvendige eller afgørende for at fastslå originaliteten af den genstand, for hvilken der gøres krav på beskyttelse.

3) **Artikel 2, litra a), artikel 3, stk. 1, og artikel 4, stk. 1, i direktiv 2001/29**

   skal fortolkes således, at

det med henblik på at fastslå en krænkelse af ophavsretten skal afgøres, om kreative elementer i det beskyttede værk er blevet gengivet på en genkendelig måde i den angiveligt krænkende genstand. Spørgsmålet om, hvorvidt de to omtvistede genstande giver det samme visuelle helhedsindtryk, og hvilken grad af originalitet det pågældende værk har, er ikke relevant. Muligheden for en lignende frembringelse kan ikke begrunde, at beskyttelse nægtes.

Underskrifter